

Usko tarttuu Jumalan lupauksiin

Piispa Jukka Keskitalon saarna kirkolliskokouksen avausjumalanpalveluksessa Turun Maarian kirkossa
7.11.2022

Kapernaumissa oli kuninkaan virkamies, jonka poika oli sairaana. Kuultuaan Jeesuksen tulleen Juudeasta Galileaan hän lähti Jeesuksen luo ja pyysi, että tämä tulisi parantamaan pojan, joka oli kuolemaisillaan. Jeesus sanoi hänelle: "Te ette usko, ellette näe tunnustekoja ja ihmeitä." Mutta virkamies pyysi: "Herra, tule, ennen kuin poikani kuolee." Silloin Jeesus sanoi: "Mene kotiisi. Poikasi elää." Mies uskoi, mitä Jeesus hänelle sanoi, ja lähti. Jo kesken matkan tulivat hänen palvelijansa häntä vastaan ja kertoivat pojan parantuneen. Mies kysyi heiltä, mihin aikaan poika oli alkanut toipua, ja he sanoivat: "Eilen seitsemännellä tunnilla kuume hellitti." Silloin isä ymmärsi, että se oli tapahtunut juuri silloin, kun Jeesus sanoi hänelle: "Poikasi elää", ja hän ja koko hänen talonsa väki uskoivat Jeesukseen. (Joh. 4: 46-53)

Rakkaat kristityt.

Vuonna 2017 vietettiin reformaation merkkivuotta sen johdosta, että oli kulunut 500 vuotta Martti Lutherin teesien naulaamisesta Wittenbergissä. Juhlavuoden alla oli kirkollisessa vesilasissa pienen pieni myrsky, kun taitettiin peistä siitä, tulisiko merkkivuoden otsikossa käyttää totuttua nimitystä uskonpuhdistus vai ilmaisua reformaatio. Päädyttiin jälkimmäiseen, joskaan ei ilman kriittistä keskustelua. Vaihtoehtojen välillä oltiin puhujasta riippuen näkemässä suuriakin eroja.

Kuinka moni meistä mahtaa muistaa, että kirkolliskokous on tällä kaudella ottanut kantaa uskonpuhdistukseen ja reformaatioon. Kirkolliskokous nimittäin päätti käsikirjavaliokunnan mietinnön 1/2021 pohjalta 6.8.2021 äänin 104–0, tyhjää 0, että evankeliumikirjan uuteen painokseen ”uskonpuhdistuksen muistopäivän” tilalle tulee ”reformaation päivä”.

Niin tai näin, reformaation sunnuntain aihe on ”uskon perustus”, joten ei tässä kovin kauas asian ytimestä jouduta käytetäänpä sitten sanaa uskonpuhdistus tai reformaatio.

Reformaation sunnuntain evankeliumina on Johanneksen evankeliumin kertomus kuninkaan virkamiehen kuolemaisillaan olevasta pojasta. Kysymys on kaikesta päätellen ollut kuningas Herodes Antipaan virkamiehestä.

Evankeliumin puhuttelevaksi teemaksi minulle nousee isän hätä. Mies ei ollut ihan kuka tahansa, vaan luultavasti korkeahkossa asemassa, sillä hänellä oli palveluskuntaa. Työroolissaan hän oli kenties hyvinkin pystyvä ja vaikutusvaltainen ihminen. Mutta nyt häntä ei oma ammatillinen vahvuus auttanut, kun hänen poikansa oli vakavasti sairaana. Hän reagoi kuten kuka tahansa isä tai äiti. Hänen sydämensä oli varmasti täynnä huolta ja hätää oman lapsensa vuoksi.

Det tema som tilltalar mig i evangeliet är faderns nöd. I sin yrkesroll var mannen kanske en mycket kapabel person med stort inflytande. Men nu hade han ingen nytta av sin yrkesmässiga styrka, då hans son var allvarligt sjuk. Han reagerade precis som vilken far eller mor som helst. Hans hjärta var säkert fyllt av oro och nöd för det egna barnet.

Kuninkaan virkamies lähtee kiireesti tapaamaan Jeesusta kuultuaan tämän olevan lähellä. Hän suorastaan pyytämällä pyysi, että Jeesus tulisi parantamaan pojan. Voi ajatella, että hän ei nyt käyttäytynyt kuninkaan virkamieheltä oletetulla arvokkuudella. Hänellä oli mielessään jotakin tärkeämpää kuin oma arvokkuutensa. Nimittäin oman lapsen terveys, jopa henki. Hän sysää syrjään etiketit ja sopivaisuussäännökset ja melkein kerjää Jeesusta tulemaan. Hätä ei lue lakia!

Ensikuulemalta Jeesuksen reaktio tuntuu tyylyltä: Hän moittii isää ja muita kuulijoita siitä, että he eivät uskoneilleivät näe merkkejä ja ihmeitä.

Kuninkaan virkamiestä ei edes tyyly reaktio vaienna, sillä ihmettä hän todellakin odotti; kuten oletan jokaisen vanhemman toivovan, jos oma lapsi on vakavasti sairaana. Virkamies jo melkein parahtaa: *”Herra, tule, ennen kuin poikani kuolee.”* Herrasanalla tämä mahdollisesti korkea kuninkaan virkamies osoittaa alisteisuuttaan Jeesukselle.

Jeesuksen sydän ei lopulta kuitenkaan ole kova. Jeesus näkee isän hädän ja sanoo: *”Mene kotiisi, poikasi elää.”* Jeesus ei kieltänyt apuaan hätääntyneeltä isältä.

*

Mitä tämä evankeliumi kertoo ”uskon perustuksesta”, joka on reformaation sunnuntain aiheena? Ajattelen, että uskon perustusta kuvaava

avainlause evankeliumissamme on tämä: *Mies uskoi, mitä Jeesus hänelle sanoi, ja lähti.* Tässä käytetty uskomista tarkoittava kreikan verbi *pisteuoo* (πιστεύω) merkitsee ennen kaikkea luottamista. Tässäkään evankeliumin kohdassa ei siis niinkään pohdita uskomisen sisältöä, vaan korostetaan luottamista Jeesukseen ja hänen voimaansa.

Tärkeää siis oli, että virkamies luotti siihen, mitä Jeesus hänelle sanoi. Ja mitä Jeesus sanoi: *”Mene kotiisi, poikasi elää.”* Jeesuksen sanoissa oli kysymys uskomattoman suuresta lupauksesta hätääntyneelle isälle: Poikasi elää! Vaikka mies oli innokkaasti pyrkimässä Jeesuksen puheille, niin tärkeää ei sittenkään ollut miehen oma aktiivisuus, vaan se, että hän luotti Jeesuksen lupaukseen.

Reformaattori Martti Luther korosti Jumalan toimintaa ja yksinvaikuttavutta ihmisen pelastumisessa. Ihminen ei voi pelastua vaikuttamalla Jumalaan omilla teoillaan, vaan turvautumalla uskossa Kristukseen ja tämän sovitustekoon. Ihminen ei voi siis manipuloida Jumalaa tai mielistelemällä

pyrkiä vaikuttamaan siihen mitä Jumala on. Jumalan armo tulee osaksemme yllättäen ja Jumalan armahtavan rakkauden lahjoittamana.

Reformatorn Martin Luther framhävde Guds gärningar och allenarådande vilja i fråga om människans fräsning. Människan kan alltså inte manipulera Gud eller ställa sig in hos den Allsmäktige för att försöka påverka det som Gud är. Istället får vi oväntat och plötsligt ta del av Guds nåd som en gåva av Guds förbarmande kärlek.

*

Papiston synodaalokokousten aiheena reilu kuukausi sitten oli ”pelastus”. Pohdittiin siis käytännössä samaa teemaa kuin on tämän viikon aiheena eli uskon perustusta. Synodaalokokouksissa pohdittiin, mitä pelastus merkitsee Raamatussa, mitä taas yhteiskunnan ja luomakunnan kannalta.

Pelastukseen liittyen Lutherin ydinkysymys oli, miten hän löytää armollisen Jumalan synnin ja syyllisyyden puristuksessa. Nykyään kuulee joskus sanottavan, että koko kysymys synnistä, syyllisyydestä ja pelastuksesta on vanhentunut, koska moderni ihminen ei kysy samoja kysymyksiä kuin mitä Luther kysyi.

Tähän pohdintaan liittyen Oulun synodaalikonferenssin osanottajilta kysyttiin, mikä on ihmisen tärkein kysymys tänä aikana. Vastasimme tähän kukin oman kännykkämme kautta kirjoittamalla erityiselle nettisivulle yhden sanan. Vastaukset ilmestyivät seinälle. Mitä useampia mainintoja tietty sana sai, sitä suuremmilla kirjaimilla se ilmestyi sanapilvessä seinälle.

Toivon, että vastaat nyt mielessäsi omalta osaltasi yhdellä kysymyssanalla, mikä on nykyihmisen tärkein kysymys. Oulun hiippakunnan satojen pappien joukolla suurimmiksi sanoiksi seinälle muodostuivat sanat ”kelpaanko” ja ”riitänkö”.

Lutherin ”miten löydän armollisen Jumalan” ja nykyajan ihmisen ”kelpaanko”-kysymysten ero saattaa houkutella ajattelemaan, että niissä on kysymys kahdesta aivan eri asiasta. Näin ei kuitenkaan välttämättä ole.

Oulun synodaalikokouksen toisena pääpuhujana ollut piispa Eero Huovinen totesikin, että aivan hyvin vanhurskauttamisoppia voitaisiin kuvata myös kelpaamisopin nimellä. Käytetyistä käsitteistä riippumatta meillä näyttää olevan huolena kelpaaminen ja riittäminen.

Ajattelen, ettei modernin ihmisen ”kelpaanko” ja ”riitänkö” -kysymyksissä ole kyse ainoastaan siitä, riitänkö itselleni, riitänkö työtovereilleni, riitänkö läheisilleni? Ne toki tärkeitä kysymyksiä.

Ihmisenä olemisen iso kysymys on sittenkin suurempi: Riitänkö elämän antajalle? Kelpaanko Jumalalle? Mikä riittää silloin, kun hätä on suurin?

Kenen puoleen huudan silloin kun mikään ei tunnu auttavan. Kantaako elämä? Voinko hyväksyä sen, että minuakin kannetaan?

*

Evankeliumin kuninkaan virkamies uskoi mitä Jeesus hänelle lupasi. Hän uskoi, että hän kelpaa ja hän riittää Jumalan Pojalle Jeesukselle.

Tänäänkin, ollessamme aloittamassa kirkolliskokousta, usko tarttuu Jumalan lupauksiin. Tänään tässä messussa ehtoollispöytään käydessämme Jeesus sanoo meille jokaiselle suuren lupauksen: ”Tulkaa minun luokseni kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon.”